

Ընտրեալ Վեհր դիմում է արդէն Էջմիածին, երբ նա պատրաստուում է իւր հօտի ու հաստատութիւնների գլուխ անցնել. մենք այս բանը շեշտում ենք առանձին կերպով և սպասում ենք, որ նորին Սր. Վեհ. Հայրապետը, հասնելով Էջմիածին, վերջ կդնի ամեն տեսակ ինքնակամութեան և ինտրիգի և իւր արդարագոյն դատասխանը կանէ թէ ճեմարանի ուսուցչական խմբի և թէ նոյն ճեմ. տեսուչ Մին. Բերբերեանի վերաբերմամբ. մի տեսչի, որը այժմ այնքան անհրաժեշտ է ճեմարանին, բարձրացնելու նրա թէ բարոյական և թէ մտաւոր ոյժերը:

Սպասում ենք նաև որ Նա, քննելով անիշխանութեան շրջանի զեղծումները և ապօրինութիւնները, արդար և արժանի պատժի կենթարկի «за превышение власти» այդպիսի զեղծումներ անող բոլոր անձանց: Սրան է սպասում հայ հասարակութիւնը իւր ընտրեալ Վեհից և համոզուած է, որ ազգի ու ազգային կրթութեան կարիքները խորը ըմբռնող Վեհ. Մատթէոս Ուրբը յուսախաբ չի անի մի ազգ, որը այնպիսի բուռն ցանկութիւններով սպասում է նրա գալստեան:

ԼՈՒՐԵՐ

Էջմիածնի սինօդը, վեհ. Կաթողիկոսի հաստատութեան թուղթը ստանալով՝ չորս հրաւիրակ ուղարկեց Կ. Պօլիս Ն. Սրբութեան հրաւիրելու մայր Աթոռ և Նորան ուղեկցելու համար. Թիֆլիզի թեմակալ Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոսին, Արցախի թեմակալ Տ. Աշոտ եպիսկոպոսին և Մեսրոպ վա Ռաբգէն վարդապետներին, որոնք և ուղևորուեցան Կ. Պօլիս:

Վեհ. Հայրապետը ընդունելով հրաւիրակներին՝ այցելեց Թիւրքիայի նոր Սուլթանին իւր շնորհակալութիւնը յայտնելու և այնուհետև փոխադրուեցաւ մասնաւոր հիւրատուն:

Կ. Պօլսից մեկնելուց առաջ նորին սրբութեան հաճելի էր հրաւիրել իւր մօտ Կ. Պօլսի նախկին պատրիարք Օրմանեան սրբազանին, որի հետ ունեցաւ մի երկար և սիրալիւր տեսակցութիւն ազգային արդի վիճակի մասին, ինչպէս այդ մանրամասն նկարագրում է «Մշակի Կ. Պօլսի թղթակիցը»:

Նորին Սրբութեան Կ. Պօլսից ուղեկցում են բացի Էջմիածնի հրաւիրակներից՝ Մեսրոպ վա Գրիգորիս վարդապետներ և ազգային ժողովի նախագահ Մինաս Զերազը:

Կ. Պօլսից վեհր լաջող ճանապարհորդութիւնից յետոյ ժամանեց Օդեսա, ուր տեղական վարչական մարմինների, տեղական և շրջակայ հայ ազգաբնակչութեան և բնասարբիայի Հայոց առաջնորդ Ներսէս արքեպիսկոպոսի կողմից ընդունուեցաւ մեծ

ջրով և որտեղից ուղևորուեց դէպի մայրաքաղաք Պ. Բուրգ Ն. Կ. Մ. ներկայանալու համար:

Պ. Բուրգի վարչաւայի կայարանում Ն. Մ. դիմաւորեց տեղական հայ գաղութի ներկայացուցչութիւնը, որտեղից հանդիսաւոր ընդունելութեամբ առաջնորդուեց պատրաստուած օթեանը:

Մայիսի 29-ին Պետերհօֆի մեծ դահլիճում ցերեկուայ 2 ժամին նշանակուած էր Ն. Սրբութեան առանձին տեսակցութիւնը Թագաւոր Կայսեր մօտ, Թարգման Պրոֆ. Մառի հետ միասին:

Ն. Կ. Մ. բարեհաճեց դիմել Վեհ. Հայրապետին հետեակ խօսքերով, որի հետ մատուցուեցաւ նաև բարձրագոյն հրովարտակ և վեղարի խաչը:

Ուրախ եմ, որ Ձերդ Վեհափառութեան տեսնում եմ ուսն պետութեան սահմանները ոտք դնելու րոպէին Ձեր նոր պարտականութիւնները ստանձնելուց առաջ:

Իմ նախնիքների օրինակով լցուած անփոփոխ բարեացակամութեամբ դէպի հայ ազգութեան պատկանող իմ հպատակները, ինչպէս և դէպի Ձեր հովուութեան յանձնուած հայ-յուսաւորչեան եկեղեցին, Ես չեմ կասկածում, որ Դուք Ձեր ապագայ գործունէութեան ժամանակամեծ ջանք գործ կը դնէք՝ ամրապնդելու Ձեր հօտի անդամների մէջ քրիստոնէութեան հաւատի իսկական ոգին:

Ընդ սմին Ես հաւատացած եմ, որ Դուք, իբրև Ձեր նոր հայրենիքի հաւատարիմ զաւակ, հայրենիքի, որ Ձեզ ընդունում է սրտաբաց, կը դրդէք Ձեր հօտին խաղաղ, առաքինի կեանքի և օրինական իշխանութիւնների հնազանդութեան:

Իմ հոգածութիւնների մէջ՝ դաստիարակելու մատաղ սերունդը Քրիստոսի եկեղեցու հետ միութեամբ՝ Ես Ձեզանից սպասում եմ առանձին ուշադրութիւն՝ դէպի Ձեր խնամքին յանձնուած եկեղեցա-կրթական հաստատութիւնների կանոնաւորութեան գործը օրինական հիմունքներով, նոցա մէջ կրթութիւն ստացողներին դէպ ընդհանուր հայրենիք Ռուսաստանը սիրոյ և հպատակութեան ոգով կրթելու նպատակով:

Թող ամրանայ դէպի Ձեզ իմ վստահութիւնը, որ արտայայտուեց Ձեզ Ձեր պատասխանատու պաշտօնում— Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս և Էջմիածնի Պատրիարք հաստատելու մէջ:

Այնուհետև վեհը հիւրասիրուել է Պալատում և մեկնել իւր օթեանը: Ապա Ն. Վ. տեսակցել է նախարարապետ Ստալիպինի

հետ, որոնց մէջ տեղի է ունեցել մտքերի փոխանակութիւն մեր ազգային էական խնդիրների մասին:

Պ. Բուրգում վեհը ջերմապէս հիւրասիրութեամբ մեր ազգայինները կողմից մայիսի 3-ին մեկնել է Մոսկուա, ուր ընդունելութեան մեծ պատրաստութիւններ է տեսնուած հայ գաղութի կողմից:

Վեհ. Հայրապետը մօտաւորապէս մայիսի 12-13 ին կլինի Թիֆլիզում: Այդ առիթով ս. Առաջնորդի տեղապահ Եփրեմ վարդապետի հրաւերով վեհի ընդունելութեան համար քաղաքիս հայոց ամեն տեսակ հաստատութիւններին, ինչպէս նաեւ վաճառականների, արհեստաւորների և մեղշանների աւագին հրաւեր էր ուղղուած, որ իրանց ներկայացուցիչներն ուղարկեն առաջնորդարան, որոնք միասին կկազմեն մի կարգադրիչ մասնաժողով՝ վեհափառ Հիւրին արժանաւայել կերպով ընդունելու համար: Այդ պաշտօնի համար ընտրուեցան հետեւեալ անձինք. —

Մեղշանների վարչութեան կողմից Բ. Առաքելեանց, Արհեստաւորների վարչութեան կողմից Ռաֆայէլեան, Վաճառականների վարչութեան կողմից Ս. Կաֆեանց, Հայ Մամուլի կողմից Հ. Առաքելեան, Ե. Լալայեան և Գիւտ ա. ք. Աղանեանց. Ներսիսեան դպրոցից Բժ. Իգիթեանց, Յովնանեան ուսումնարանից Տ. Թադէոսեան, Կովկասի Հայ Բարեգործական Ընկերութիւնից Յ. Շահնազարեանց, Հայ գիւղատնտեսական ընկերութիւնից Ս. Յասյեանց, Հայուհեաց Ընկերութիւնից Ե. Յարութիւնեանց, Հայ որբախնամ Ընկերութիւնից տ. տ. Բայսողունեանց և Խօջամիրեանց, Էթանագին ճաշարանի վարչութիւնից տ. Աւթանդիլեանց, Լոյս Ընկերութիւնից Գ. Լեոնեան, Դրամատիկական Ընկերութիւնից Շիրինեան, Հայ ուսուցչական միութիւնից Ի. Յարութիւնեան, Հայ Ազգագրական Ընկերութիւնից տ. Հ. Մարտիրոսեանց, Մեղու Ընկերութիւնից տ. Մինասեանց և Վարդանեանց: Յիշեալ պատգամաւորները բաժանուեցան երեք սէկցիաների—1, հանգանակիչ, 2, ծախսարար, և 3, կարգադրիչ, որոնք և եռանդով գործում են արժանավայել ջրով ընդունելութեան պատրաստութիւններ տեսնելու Թիֆլիսում գոյութիւն ունեցող Տնայնադրածական ընկերութիւնը ընդարձակելով իւր գործունէութիւնը անուանուեց Հայ գիւղատնտեսական ընկերութիւն. այդ համակերելի ընկերութիւնը անցեալներն ունեցաւ մի մեծ համագումար պ. Ա. Քալանթարի նախագահութեամբ, որի գործունէութեան նկարագիրը լոյս տեսաւ առանձին հատորով:

Կարինում բացուել է մի մեծ հայկական տպարան «Յառաջ» անունով, ուր մայիսի 29-ից սկսուել է հրատարակուել «Յառաջ» անունով մի օրաթերթ:

Քիֆլիսից հեռագրում են «Баку» լրագրին, որ բանտարկուած հայ զրազէտներից ոմանց արձակել են 10—15000 ռուբլի գրաւականով:

Ն. Նախիջևանից մեզ հաղորդում են, որ ս. էջմիածնի ճեմարանի տեսուչ ձերբակալուած Մինաս Բերբերեանի հայրը հեռագրով խնդրել է նախարարապետ Ստալիպինին, որ ի նկատի ունենալով իւր որդու վատառողջ դրութիւնը՝ նորան յանձնեն իւր խնամքին և երաշխաւորութեան մինչև քննութեան աւարտումը: Հեռագիրն ուղարկուած է քննչի տնօրինութեան:

Մուրացանի երկերը տպագրութեան համար կազմուած մասնաժողովը լուծուեց:

Կ. Պօլսի ազգային ժողովը Տ. Նիշէ եպիսկոպոս Դուրեանին ընտրեց պատրիարք Քիւրքիոյ հայոց:

Կ. Պօլսում դադարեցրել են «Բիւլանդիօն» լրագիրը և նորա խմբագիր յայտնի Բիւզանդ Քեչեանին ձերբակալել:

«Լուսաբերի»-ի հեղինակները պատրաստել են և մամուլին յանձնել III և IV տարիների դասագրքերը, որով ամբողջանում է հայոց լեզուի տարրական շրջանը:

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԳՐՔԵՐ

Տարեկան հաշիւ վասն 1907 ամի ազգային-կրօնական, բարեգործործական և կրթական (1907—1908) հաստատութեանց Նոր Զուլայի 3 դպ. գիւղօրէից և եկեղեցեաց Թեհրանի և Ռաշտի (1906—1907)

Анурметъ, Мамедъ-Али Шахъ. Современная Персія. 1909 г. Александрополь. Цѣна одинъ руб.

Երուանդ վարդ. Տէր Մինասեանց. Յիսուսի կեանքն ու գործունէութիւնը. Համառոտութիւն պ. Վ. Շմիտտի և Ռ. Օտտօի երկերից. Ս. էջմիածին գինը 30 կոպ.

Եղիշէ Ա. Ք. Գնդամանց. Պատմական քաղուածներ. Ա. պրակ. Յովսէփ կաթողիկոս Արղութեան. Բազուգինն է 30 կ. պրակ Բ. Դաւիթ-Դանիէլ կաթողիկոսներ Բազու գինը 30 կ.

Էմմանուէլ Բ. Նազարեան. Ուսչեր, Ալէքսանդրապօլ գինը 40 կոպ. Տեղեկագիր Քիֆլիսի Մարիամեան-Յովնանեան օրիորդաց դպրոցի 1906—1908 թ.

Տեղեկագիր և հաշիւ Բազուի Հայոց Մարդասիրական Ընկերութեան 1908 թ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Կ. Պօլսի Մ. ա. ե. վերջին օրը ստացանք ձեր յօդուածները, որոնք մնացին հետեւալ համարին:

Ն. Բայազիտ. Ուսնդադէին. ձեր վէպը նորից սկսեցինք տպել, ի նկատի ունենալով մեր նոր բաժանորդներին:

Բազու Սև քաղաք. պ. Մկրտումեանցին. աւելորդ համարը սխալմամբ է ուղարկուած ձեզ:

Խմբագիր—Հրատարակիչ՝ ԳիւՏ Ա. ՔԱԳ. ԱՂԱՆԵԱՆՑ

